

Týždenná časť Tóry Berejšit

Zapaľovanie
sviečok

	Bratislava	Galanta	Košice	Praha
Zapaľovanie	17:42	17:39	17:24	17:50
Sábies končí	18:41	18:39	18:24	18:51

NÁŠ TÝŽDEŇ

Prečo sme boli stvorení?

Vjadre židovskej viery je hlboká otázka, ktorá sa však kladie veľmi zriedkavo. Na začiatku Tóry vidíme B-ha, ktorý deň čo deň vytvára vesmír, z chaosu tvorí poriadok, z neživej hmoty život, flóru a faunu v celej ich úžasnej rozmanitosti. B-h vidí v každej fáze, čo urobil, a vyhlasuje to za dobré.

Čo sa teda pokazilo? Ako do obrazu vstúpilo zlo, ktoré spustilo drámu zaznamenávanú v Tóre? Krátka odpoveď je: človek, Homo sapiens, my. Len my z doteraz známych foriem života máme slobodnú vôľu, voľbu a morálnu zodpovednosť. Mačky nediskutujú o etike zabíjania myši. Upírske netopiere sa nestávajú vegetariánmi. Kravy si nerobia starosti z globálneho otepľovania.

Práve táto komplexná schopnosť hovoriť, myslieť a vyberať si medzi alternatívnymi spôsobmi konania je zároveň našou slávou, našim bremenom a našou hanbou. Keď konáme dobro, sme o niečo nižšie ako anjeli. Keď robíme zlo, padáme nižšie ako zvieratá. Prečo teda B-h riskoval a vytvoril jedinú formu života schopnú zničiť samotný poriadok, ktorý vytvoril a vyhlásil za dobrý?

To je otázka, ktorú položila Gemara v Sanhedrine:

Keď Svätý, nech je požehnaný, prišiel stvoriť človeka, stvoril skupinu slúžiacich anjelov a spýtal sa ich: „Súhlasíte s tým, aby sme urobili človeka na svoj obraz?”

Odpovedali: „Vládca vesmíru, aké budú jeho činy?”

B-h im ukázal celú budúcnosť ľudstva.

Anjeli odpovedali: „Čím je človek, že ti na ňom záleží?” [t.j. Nech človek nie je stvorený]. B-h zničil anjelov.

Stvoril druhú skupinu, položil im rovnakú otázku a oni odpovedali rovnako. B-h ich zničil.

Stvoril tretiu skupinu anjelov a tí odpovedali: „Vládca vesmíru, prvá a druhá skupina anjelov ti povedali, aby si nestvoril človeka, a to im nepomohlo. Nepočúvol si. Čo iné než toto môžeme teda povedať: Vesmír je tvoj. Nakladaj s ním podľa svojej vôle.”

A B-h stvoril človeka.

Ale keď prišlo na pokolenie potopy a potom na pokolenie tých, ktorí postavili babylonskú vežu, anjeli povedali B-hu: „Nemali prví anjeli pravdu? Vidíš, aká veľká je skazenosť ľudstva.”

A B-h odpovedal: „Nezmením sa,

ani keď zostarnem, a dokonca aj so šedinami budem stále trpezlivý” (Izaiáš 46:4 (Babylonský Talmud, Sanhedrin 38b))

Z technického pohľadu Gemara rieši štylistickú výzvu v texte. Pri každom ďalšom akte stvorenia v Genezis 1 nám Tóra hovorí: „B-h povedal: „Nech je ... A bolo.” V prípade samotného stvorenia ľudstva je tu predslov, predohra. „Potom B-h povedal: „Stvorme človeka na svoj obraz a na svoju podobu...” Kto je to „my”? A prečo preambula?

Svojím zdanlivo nevinným spôsobom mudrci odpovedali na obe otázky tým, že povedali, že pri predsavzatí takéhoto rozmeru a významu sa B-h poradil s anjeli. Boli to „my”.

Teraz sa ale otázka stáva skutočne veľmi hlbokou. Pretože stvorením ľudí B-h stvoril jedinú formu života, s jedinou výnimkou seba samého, schopnú slobody a voľby. Toto je význam výroku, keď hovorí: „Stvorme

človeka na svoj obraz a na svoju podobu.” Najdôležitejším faktom je, že B-h nemá žiadny obraz. Vytvárať obraz B-ha je archetypálnym aktom modlárstva.

To neznamená len očividnú skutočnosť, že B-h je neviditeľný. Nemožno ho vidieť. Nemožno ho stotožniť s ničím v prírode: ani so slnkom, s mesiacom, ktoré sa v tých časoch uctievali. V tomto povrchnom zmysle B-h nemá žiadny obraz. To, napísal Sigmund Freud v svojej poslednej knihe Mojžiš a monoteizmus, bol najväčší prínos judaizmu. Uctievaním neviditeľného B-ha Židia naklonili miskú váh civilizácie od fyzického k duchovnému.

Ale myšlienka, že B-h nemá žiadny

obraz, siaha oveľa hlbšie. Znamená to, že si nedokážeme vytvoriť jeho obraz, nedokážeme mu porozumieť ani ho predvídať. B-h nie je abstraktná podstata; Je živou prítomnosťou. To je význam vlastnej Božej sebadefinície Mojžišovi pri horiacom kríku: „Budem tým, čím budem” - teda „Budem tým, čím sa rozhodnem byť.” Som B-h slobody, ktorý obdaril ľudstvo slobodou, a chystám sa vyvieť deti Izraela z otroctva k slobode.

Keď Boh stvoril ľudstvo na svoj obraz, znamená to, že dal ľuďom slobodu voľby, takže nikdy nemôžete úplne predvídať, čo urobia. Znamená to, že keď B-h dal ľuďom slobodu konať dobro, dal im slobodu konať zlo. Ani pre samotného B-ha neexistuje spôsob, ako sa vyhnúť tejto dileme. A tak to aj bolo. Adam a Eva zhrešili. Prvé ľudské dieťa, Kain, zavraždilo to druhé, Ábela, a v krátkom čase bol svet plný násilia.

V jednej z najzdravujúcejších častí v celom Tanachu čítame na konci Parše tohto týždňa:

Hospodin videl, že ľudská zloba na zemi rastie. a každé hnutie ľudského srdca je ustavične naklonené len k zlu. Hospodin oľutoval, že stvoril človeka na zemi, a cítil v svojom srdci bolesť (Gen 6:5-5)

Z toho vyplýva otázka anjelov, ktorá sa týka hlavnej otázky v srdci viery. Prečo B-h, vediac o rizikách a nebezpečenstvách, stvoril druh, ktorý sa mohol vzbúriť a aj sa proti nemu vzbúril, ktorý mohol devastovať prírodné prostredie a loviť iné druhy?

Talmud, ktorý si predstavuje rozhovor medzi B-hom a anjeli, naznačuje napätie v mysli samotného B-ha. Odpoveď, ktorú B-h dáva anjelom, je mimoriadna: „Nezmením sa, ani keď zostarnem, a dokonca aj so šedinami budem stále trpezlivý.”

text pokračuje na druhej strane...

Sedem dní Sukotu chodia Židia v kruhoch a nesú so sebou množstvo zelených a žltých rastlín. Potom, na Simchat Tóra, tancujú v kruhoch, pričom nesú Tóru a dostávajú sa do tranzu.

Povedal som tanec? No, je to skôr ako pochodovanie, ruky na ramenách predchádzajúceho muža, spievanie a dupanie ako pochodujete do . . . toho istého miesta, z ktorého ste začali, a opakujte to, kým sa nezrúte.

Toto na vašej typickej spoločenskej akcii neuvidíte. Ako vám však povie každý antropológ, zvláštna je jeho modernosť a nie naopak. Ľudia tancujú v kruhoch na oslavách, pri rituáloch či len tak, aby sa zabavili, v každej časti sveta, odkedy existujú kruhy a ľudia.

Keď ma prvýkrát pozvali, bol som viac ako váhavý. Pokúsil som sa vysvetliť, že nevidím zmysel kráčania takým spôsobom, ktorý vás nedostali ďalej ako miesto, kde ste začali.

A cítil som sa hlúpo. Po približne prvých 40 000 okruhoch som zabudol na seba, na to, ako som sa cítil, čo som robil a prečo som to robil a či som hlúpy a že som tam vôbec bol. A vtedy sa kruh

stal dobrým, veľmi dobrým.

V kruhu sa ja rozplýva do my, presne kvôli tomu, čoho som sa podvedome bál.

Simchat Tóra

Pretože ako tu stojím, som JA. V kruhu sa rozpúšťa Ja do my. A práve v tomto akte transcendencie, v tej strate seba samého, je bezhraničná radosť.

Existujú aj iné spôsoby, ako rozpustiť Ja do my. Môžete pochodovať do vojny. Alebo pochodovať za vec. Alebo sa len vyblázniť na futbalovom zápase za svoj tím.

Ale je tu rozdiel. Pochod niekam smeruje – proti niekomu, za niečo, niečo vypovedá. Koncert, protest, hra – je tam niečo, vonkajšia sila, ktorá všetkých tých ľudí spája, zbavuje ľudské bytosti ich pocitu individuálnej sebeckosti a robí z nich masu.

V kruhu nie je vec, dôvod, miesto, kam ísť. Sme len jeden, pretože sme.

Prečo sme boli stворení?

Význam: Ja, B-h, som pripravený čakať. Ak bude trvať desať generácií, kým sa objaví nejaký Noe, a ďalších desať generácií, kým pride nejaký Abrahám, budem trpezlivý. Nech narobia vo svete mnoho zla, nebudem zúfať.

Raz som si zúfal a uvalil som potopu. Ale potom, čo som videl, že ľudia sú len ľudia, už nikdy neprinesiem potopu.

B-h stvoril ľudstvo, pretože B-h verí v ľudstvo. Oveľa viac ako my veríme v B-ha, B-h verí v nás. Nikdy sa nevzdám ľudstvu. Nikdy nestratím vieru. Budem čakať tak dlho, koľko bude treba, kým sa ľudia naučia neutláčať, nezotročovať alebo nepoužívať násilie voči druhým ľuďom. To je podľa Talmudu jediné mysliteľné vysvetlenie, prečo dobrý, múdry,

pokračovanie textu

vševidiaci a všemocný B-h stvoril také omylné, deštruktívne stvorenia, ako sme my. B-h má trpezlivosť. B-h má odpustenie. B-h má súcit. B-h má lásku.

Po stáročia sa teológovia a filozofi pozerali na náboženstvo hore nohami. Skutočným fenoménom v jeho jadre – tajomstvom a zázrakom – nie je naša viera v B-ha. Je to B-žia viera v nás.

Rabbi Jonathan Sacks
rabbisacks.org

Keď faraón a jeho armáda prenasledovali deti Izraela, Raši hovorí, že prišli „s jedným srdcom, ako jedna osoba“. Najprv srdce, potom človek. Keď deti Izraela táborili pod horou Sinaj, Raši hovorí, že táborili „ako jedna osoba, s jedným srdcom“. Najprv človek, potom srdce. Prečo zmena?

Pretože faraón a jeho armáda boli mnohí jednotlivci, ktorých spájala vec. Dietky Izraela boli jedným, pretože byť jedným majú vrodené, a ten jeden mal teraz tiež jedno srdce.

Cítiť jednotu s ľuďmi vo svojej dedine, to je stratený poklad.

Býť jedným s ľuďmi, ktorí sa počas 2000 rokov rozptýlili do najvzdialenejších koncov planéty, hovoria rôznymi jazykmi, žijú úplne odlišným životným štýlom – to je B-žské,

Takže oslavujeme, že sme jedno v jednotnosti kruhu. Takže zostávame jedno, aj keď sa rozídeme. Pretože sme.

Tzvi Freeman
chabad.org

Koruna vyrobená z topánok

Počas jednej Simchat Tóra, rabín Israel Baal Shem povedal svojim učeníkom:

Na Simchat Tóra si každý trochu pospí kvôli hakafotu a oslavám predošlého večera. Nebeskí anjeli však na Simchat Tóra nehovoria lchaim a na ranné modlitby vstávajú v obvyklom čase. Ale anjeli zistili, že nemajú čo robiť: ako nám hovoriť Talmud, anjeli nemôžu spievať chvály B-ha na nebesiach, kým Izrael nebude spievať chvály B-ha na zemi. Preto sa rozhodli medzitým v nebi trochu poupratovať.

Našli nebo posiate zvláštnymi predmetmi: roztrhané papuče a zlomené podpätky. Anjeli sú zvyknutí, že tam hore nájdu cicit, tefillin a podobné veci, ale nikdy sa so spomínanými vecami nestretli. Rozhodli sa opýtať anjela Michoela, najvyššieho obhajcu židovského národa, či vie, o čo ide.

"Áno," pripustil Michoel, "toto je môj tovar. Toto sú zvyšky hakafotu zo včerajšej noci, keď Židia tancovali s Tórou. Michoel začal triediť ošúchané topánky podľa komunity: tieto sú z Kaminkeh, tieto sú z Mezeritch, atď.

„Archanjel Metat,“ chválil sa Michoel, odkazujúc na najprestížnejšieho anjela na nebeskom dvore, „z modlitieb Izraela viaže koruny pre B-ha. Dnes z týchto roztrhaných topánok vytvorím ešte veľkolepejšiu korunu pre Všemohúceho.

Zo spisov Rabbi Yosef Yitzchak, Lubavitč